

РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Антон Чорнобильський,

1997 року народження, громадянин України,

освіта вища: закінчив у 2020 році Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара за спеціальністю «Журналістика»,

виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Журналістика».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від "04" червня 2024 року N532с, у складі:

Голова разової ради - Олена Ткаченко, докторка філологічних наук, професорка, професорка кафедри масової та міжнародної комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Рецензент - Владлена Мироненко, кандидатка наук із соціальних комунікацій, завідувачка кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Євген Соломін, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Офіційні опоненти - Мар'яна Кіца, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, доцентка кафедри журналістики та засобів масової комунікації Національного університету «Львівська політехніка»

Мирослава Рудик, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, доцентка кафедри теорії і практики журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка

на засіданні "28" серпня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 06 Журналістика Антону Чорнобильському на підставі публічного захисту дисертації "Специфіка комунікативної взаємодії у соціальних медіа (на матеріалі платформи Reddit)" за спеціальністю 061 Журналістика.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, м. Дніпро.

Наукові керівники: Оксана Кирилова, кандидатка філологічних наук, доцентка, деканеса факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; Бахметьева Алла Миколаївна, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, доцентка кафедри масової та міжнародної комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою. Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 06 Журналістика.

Текст дисертації викладений і оформлений відповідно до вимог наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та відповідає п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, 2 статті у наукових фахових виданнях України, 1 розділ у колективній монографії, 4 – тези доповідей та матеріали конференцій:

1. Chornobylskyi, A., Kurylova, O., Krupskyi, O., & Khotiun, L. (2023). Social Sharing of Emotions in Social Media System on the Example of Creepypasta on Reddit. *Information & Media*, 96, 65-79. <https://doi.org/10.15388/Im.2023.96.66> (Scopus, Q3)
2. Чорнобильський, А. (2023). Мережа Reddit у системі соціально-комунікативної взаємодії. *Communications and Communicative Technologies*, (23), 47–55. <https://doi.org/10.15421/292306> (Фахове видання. Соціальні комунікації. Категорія «Б»)
3. Кирилова, О., & Чорнобильський, А. (2021). Соціальний обмін емоціями у системі соціальних медіа: результати аналізу коментарів до крипіпасти на платформі Reddit. Синопис: Текст, Контекст, Медіа, 27(4), 245–251. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2021.4.7> (Фахове видання. Соціальні комунікації. Категорія «Б»).

У дискусії взяли участь голова, рецензент та офіційні опоненти та висловили зауваження:

Євген Солонін, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Надав схвальний відгук, однак з кількома заувагами:

1. Використання в дослідженні значної кількості термінів та понять і їхня інтерпретація в тексті роботи, на наш погляд, могла б бути оптимізована за рахунок їхнього розміщення у термінологічному глосарії. До прикладу, це дало б змогу запропонувати чітке авторське визначення терміносполуки «соціальне медіа», оскільки виглядає не зовсім зрозумілим авторське формулювання «дефініції категорій соціальне медіа та соціальна мережа» (с. 22). Це важливо й тому, що терміни «дефініція» та «категорія» в «Словнику української мови» (в 11 томах) мають різну семантику.
2. Теоретико-методологічне підґрунтя цього дослідження представлене працями українських і закордонних науковців, у яких досліджуються загальні теоретичні аспекти формування та розвитку соціальних медіа та соціальних мереж, особливості поведінки користувачів; репрезентується соціологічний погляд на соціальні мережі та передумови їхньої появи; аспекти теорії систем, включаючи типологію систем; особливості Reddit-дискурсу, його теоретичне осмислення, поведінка користувачів та специфіка сабредитів; комунікативні особливості крипіпасти, формування цього жанру та його місце в системі цифрового фольклору; теорія соціального обміну емоціями у фізичному та онлайн-овому середовищах. Проте дивує, що робота, яку подано до захисту у галузі 06 Журналістика, не містить фундаментальних джерел з журналістикознавства, зокрема таких праць, як колективна монографія «Кросмедіа: контент, технології, перспективи» (В. Різун, В. Шевченко, В. Садівничий та ін.), «Медіа: ключі до розуміння» та «Мережева журналістика» (Б. Потятиник), «Telegram-канал як мета-ЗМІ: комунікаційні особливості», «Телеграм як середовище просування російських дезінформаційних наративів: канали, методи, фрейми» (М. Бутиріна), «Functioning Peculiarities of Public Telegram-Channels as Cross-Media Platform», «Специфіка формування новинного контенту журналістських телеграм-каналів в умовах воєнного стану» (І. Тонкіх), «Social Communication Management Modelling» (О. Ткаченко), «Теоретичне обґрунтування проблеми орбітальних масмедіа» (Ю. Фінклер), «Медіакультура та медіаосвіта в галузі прикладних соціально-комунікаційних технологій» (Л. Хавкіна) та ін.

3. З огляду на явну практичну значимість отриманих результатів, варто було б, на наш погляд, такий важливий структурний елемент у роботі виокремити. «Вимоги до оформлення дисертації», затверджені наказом № 40 від 12.01.2017 р. МОН України, зокрема ст. 3 («Вимоги до структурних елементів») передбачає в анотації дисертації (п. 2) чи вступі (п. 7) за наявності представлення практичних значень отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього практичного використання.

4. У рецензованій роботі представлено вплив другого покоління Інтернет-сервісів (Веб 2.0) на соціальні медіа, технологічних платформ, еволюцію процесів, проте, на наш погляд, варто було б розширити межі дослідження з метою виявлення механізмів взаємодії з традиційними медіа (на кшталт згаданого в роботі механізму AskMeAnything-сесії та ін.), зокрема й українським сегментом незалежних (Gwara media, The Kyiv Independent та ін.) чи офіційних (UNITED24 Media та ін.) медіа на платформі Reddit.

5. У дисертації достатньо вичерпно описано механізм публікації медіафайлів, зокрема про події повномасштабної війни та політику платформи Reddit щодо дискурсу російсько-української війни, відзначено характерні особливості, зокрема й важливу роль користувачів як джерел новин, які можуть публікувати та поширювати інформацію, використовуючи власні канали впливу. У зв'язку з цим, на наш погляд, потребують уточнення дієвість/реальність механізмів протидії поширенню фейкових новин, дезінформації та власне верифікації поширюваної інформації.

Опонент наголосив, що попри зауваження, деякі недоліки та дискусійні моменти, рецензована робота є актуальним завершеним, структурно цілісним та самостійним науковим дослідженням.

Мар'яна Кіца, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, доцентка кафедри журналістики та засобів масової комунікації Національного університету «Львівська політехніка» надала позитивний відгук, але вказала на моменти, які потребують роз'яснення:

1. Обґрунтовуючи актуальність дослідження, автор зазначає, що «система голосування та анонімність користувачів сприяють саморегулюванню та вільному обміну думками». Цікаво було б почути думку дисертанта щодо того, як/чи анонімність користувачів Reddit впливає на їхню поведінку в дискусіях?

2. У тексті дисертації автор зазначає, що «для вивчення соціального обміну емоціями в коментарях на Reddit було сформовано вибірку з трьох крипіпаст, на основі якої визначено список використовуваних в ній інтенційних категорій» (с. 157), одним з критеріїв відбору був час публікації, а саме вересень 2020 року. Варто було б додатково пояснити та обґрунтувати вибір таких часових рамок для виокремлення трьох крипіпаст.

3. У висновках до роботи дисертант підсумовує, що «попри системну схожість і комунікативні відмінності, новинний та художній дискурси на Reddit функціонують за одними і тими самими комунікативними законами, які співпадають з відповідними у реальному світі». Розглядаючи прикладний аспект цього дисертаційного дослідження для розуміння та використання соціальних мереж у сучасній комунікативістиці, наскільки висновки про Reddit можна екстраполювати на інші платформи соціальних мереж? Чи будуть вони релевантними?

Опонентка відмітила, що зауваження та дискусійні питання не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Мирослава Рудик, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, доцентка кафедри теорії і практики журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка позитивно відзначила проведене дослідження та його теоретичну та практичну цінність, однак зазначила, що наступні моменти потребують роз'яснення:

1. Дискусійним вбачається зосередження автора на одній соціальній платформі за тією умовою, що отримані результати Антон Володимирович екстраполює на соціальні медіа як комунікативну категорію. Текст дисертації містить пояснення, чому у роботі увага сфокусована саме на Reddit, але

відповідь на питання «чи є даний тип апроксимації валідним» потребує уточнення та подальшого вивчення. Звісно, деякі суперечливі аспекти знімаються через акцентуацію у роботі теорії соціального обміну емоціями. Однак знов-таки сучасна комунікативістика потребує аргументів і від інших соціальних мереж для упевненого виходу тверджень автора, заявлених у гіпотезі, на концептуальний рівень.

2. Методологічний підхід дослідження А. Чорнобильського заслуговує на визнання за його строгість та детальний емпіричний аналіз, який він підтримує. Використання комбінації системних методів та наміреного аналізу дозволяє дослідженню ретельно розібрати комунікативні взаємодії в суб-спільнотах Reddit. Ця емпірична основа є вирішальною для здатності дослідження надати деталізоване розуміння патернів спілкування, що характеризують платформу. Однак, розділ методології дисертації міг би виграти від більш детального викладу процесу вибору даних.

3. Дисертація могла б бути зміцнена інтеграцією додаткових теоретичних перспектив. Наприклад, включення елементів теорії медійної насиченості могло б надати глибших уявлень про те, чому певні типи комунікації є більш ефективними або переважають у контексті Reddit. Крім того, використання теорії комп'ютеро-опосередкованої комунікації могло б запропонувати ширше розуміння того, як середовище Reddit впливає на характер взаємодії та формування норм спільноти. На нашу думку, аналіз ролі модераторів у формуванні цих взаємодій міг би надати цінні уявлення про управління онлайн-спільнотами та баланс між свободою користувачів та згуртованістю спільноти.

Владлена Мироненко, кандидатка наук із соціальних комунікацій, завідувачка кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, позитивно оцінюючи отримані результати дослідження, їх наукову новизну та практичну значущість, звернула увагу на наступні дискусійні положення:

1. У роботі згадується, що новинний дискурс має обмежені часові рамки, на відміну від художнього. Чи було б доцільним провести лонгїтюдне дослідження для більш глибокого розуміння динаміки комунікативних процесів на Reddit?

2. Наскільки технічні особливості платформи Reddit (наприклад, алгоритми ранжування контенту) впливають на комунікативну взаємодію? Чи не обмежує це певним чином отримані результати?

Рецензентка зауважила, що позначені дискусійні положення не знижують теоретичну та практичну цінність дисертаційної роботи.

Результати відкритого голосування:

"За" 5 членів ради,

"Проти" 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Антону Чорнобильському ступінь доктора філософії з галузі знань 06 Журналістика

за спеціальністю 061 Журналістика.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради



(підпис)

Олена ТКАЧЕНКО